

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

2. Васильчук І., Коваль Б., Боровик О.. Нормативно-правові і технологічні засади вдосконалення освітньої підготовки персоналу Державної прикордонної служби України в контексті трансформації військової освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2022. № 1 (28). Частина 1. С. 6 – 15.
3. Левадний І., Фігура О., Боровик О.. Стан та актуальні проблеми освітньої підготовки персоналу Державної прикордонної служби України в контексті трансформації військової освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2022. №1 (28). Частина 1. С. 106-119.
4. Полторац С. Т. Розвиток системи вищої військової освіти України та за кордоном: державноуправлінські аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*, 2016. № 3. С. 70–73.
5. Сисоєва С. О. Роль освіти в сучасному світі. *Рідна школа : щомісячний наук.-пед. журнал*. 2008. № 11. С. 3–6
6. Щипанський П. В., Тимошенко Р. І., Салкуцян С. М. *Формування нової парадигми військової освіти. Наука і оборона*. Харків : НУОУ, 2017. № 2. С. 37–42.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕЯКИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Горбець Н. С.

*доктор філософії з галузі знань 08 «Право»,
викладач кафедри АГПФЕБ ННІ права,
Сумського державного університету*

В умовах воєнного стану в Україні діяльність правоохоронних органів держави значачала деяких змін зважаючи на необхідність захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її сталого розвитку на основі найвищих цінностей демократії, верховенства права тощо. Основним нормативним актом, що визначає правовий режим воєнного стану є Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року. Вказаним законом передбачено, що військові формування та правоохоронні органи за рішенням Ради національної безпеки і оборони України, введеним у дію указом Президента України залучаються до вирішення завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, згідно з їх призначенням та специфікою діяльності [1].

Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року до сектору безпеки і оборони відносить правоохоронні органи, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України, а за

функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз [2].

Одним із правоохоронних органів до завдань якого належить захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, а також попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України є Служба безпеки України [3]. Інформація на офіційному веб-сайті Служби безпеки України свідчить, що в умовах воєнного режиму спецслужба не лише виконує бойові завдання у координації з іншими воєнізованими підрозділами, але й активізувала діяльність з виявлення та притягнення до відповідальності агентів ворожих спецслужб, затримання колаборантів, «коректувальників», знешкодження диверсійно-розвідувальних груп, запобігання загрозам в національному інформаційному та кіберпросторі [4]. Тобто на Службу безпеки України в умовах воєнного стану покладено протидію та боротьбу із зовнішніми загрозами для державного суверенітету, конституційного ладу та територіальної цілісності України.

Іншим правоохоронним органом діяльність якого має істотне значення в умовах воєнного стану є Національна поліція України. М. В. Ковалів та В. О. Іваха наголошують, що основною функцією органів внутрішніх справ щодо забезпечення режиму воєнного стану є протидія внутрішнім загрозам, що досягається виконанням таких завдань, як боротьба зі злочинністю, особливо з її організованими формами; протидія різним проявам тероризму; забезпечення громадської безпеки тощо [5]. Водночас для забезпечення діяльності поліції та ефективного виконання нею завдань в умовах воєнного стану було розширено її повноваження, зокрема, в частині застосування поліцейськими заходів примусу. Так, Законом України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» № 7147 з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану поліцейським надано такі додаткові повноваження: 1) одержувати безоплатно від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання її завдань та повноважень; 2) здійснювати конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених чи засуджених до позбавлення волі, охороняти їх у залі суду; 3) утримувати в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, щодо яких як запобіжний захід застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, обвинувачених і засуджених; 4) виявляти, знешкоджувати та знищувати вибухонебезпечні

предмети, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних/ кримінальних правопорушень; 5) організувати роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт; 6) здійснювати техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху; 7) представляти та забезпечувати виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі; 8) здійснювати співробітництво з Європейським поліцейським офісом (Європол) та діяти як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європолом; 9) організувати взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Інтерполом, Європолом, компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності останніх; 10) збирати біометричні дані осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання; 11) здійснювати адміністративний нагляд відповідно до закону [6].

Одним із правоохоронних органів, який не лише охороняє державний кордон, а й бере участь у забезпеченні оборони всередині країни є Державна прикордонна служба України. Зокрема, Законом України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року уповноважено Національну поліцію України, Національну гвардію України, Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України та інші органи: 1) брати участь у: а) проведенні аналізу та оцінки обстановки, яка впливає на виконання завдань територіальної оборони та руху опору; б) плануванні територіальної оборони; в) створенні системи управління територіальною обороною; г) навчаннях (тренуваннях), оперативнопольових поїздках з територіальної оборони, а також забезпечувати участь у них підпорядкованих органів та підрозділів. 2) здійснювати підготовку підпорядкованих сил і засобів, що залучаються до територіальної оборони, та управління ними під час виконання завдань територіальної оборони; 3) підтримувати взаємодію під час підготовки та виконання завдань територіальної оборони (стаття 17) [7]. Крім того діяльність Державної прикордонної служби України зазнала змін також в частині її загальної чисельності на особливий період на кількість особового складу, призованого на військову службу для виконання Указів Президента України про мобілізацію, затверджених законами України [8].

Таким чином, діяльність таких правоохоронних органів як Служба безпеки України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України в умовах воєнного стану зазнала змін про що свідчать останні законодавчі зміни. Такі зміни мають зосередити увагу правоохоронних органів на пріоритетних напрямках їх діяльності, що в

результаті підвищить рівень довіри громадян до них. Так як за результатами опитування проведеного у січні 2022 року Національній поліції України довіряє лише 28%, Службі безпеки України – 20% [9], тоді як Державній прикордонній службі України як свідчить опитування проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 29 липня по 4 серпня 2021 довіру висловили 55% опитаних громадян [10].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 28. Ст. 250.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
3. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1992. № 27. Ст. 382.
4. Офіційний веб-сайт Служби безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/zakhyshchaiemo-ukrainu-razom>.
5. Ковалів М.В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць*. 2015. № 813. С. 245–250.
6. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України»: Закон України від 13.03.2022 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ЛІ07108А?an=3>.
7. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2021. № 41. Ст. 339.
8. Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» щодо збільшення чисельності військовослужбовців: Закон України від 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2133-20#n2>.
9. Довіра українців до інститутів влади і суспільства. Презентація результатів всеукраїнського дослідження громадської думки. 2022. URL: https://rb.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/dovira-do-institutiv_01_2022_ukr.pdf.
10. Довіра до інститутів суспільства та політиків, електоральні орієнтації громадян України (липень–серпень 2021 р.). URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/dovira-do-instytutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy>.